

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלון שוסטר

פ/25/6719

הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (חובת לבישת מדים בהפגנות), התשפ"ו-2026

1. תיקון סעיף 5א בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971¹, בסעיף 5א, אחרי סעיף קטן (ו) יבוא :

"(ז) (1) הוראות סעיפים קטנים (ה) ו-(ו) לא יחולו על פעילות של משטרת ישראל בהפגנה, ובעת פעילות כאמור שוטר ילבש מדים ויענוד תג זיהוי גלוי לעין כאמור בסעיף קטן (א).

(2) על אף האמור בפסקה (1), קצין בדרגת ניצב רשאי להתיר לשוטר הפועל בהפגנה שלא ללבוש מדים, אם נוכח כי קיימת ודאות קרובה לסכנת פגיעה במפגינים, ובלבד שהדבר נעשה לשם הגנה על המפגינים בלבד ומבלי להפריע להפגנה."

דברי הסבר

פעילות משטרת ישראל במסגרת הפגנות היא מתפקידיה החשובים והרגישים ביותר, הנוגעת בשמירה על ליבת זכות היסוד לממש את חופש הביטוי והמחאה הפוליטי.

חובות המדינה, והמשטרה כזרוע האכיפה המרכזית שלה כלפי פנים, ביחס לזכות החוקתית להפגין הן בעלות שתי פנים, כפי שקבע בית המשפט העליון בעניין מטה הרוב (בג"ץ 2557/05, **מטה הרוב נ' משטרת ישראל** (12.12.2006)):

"14. חובתה של המדינה להגן על הזכות החוקתית לחופש ביטוי ולהפגנה היא בעלת שני פנים. ראשית, מוטלת על המדינה החובה שלא לפגוע בזכותו של אדם לחופש ביטוי ולהפגנה, כגון על-ידי הטלת איסור על יכולתו לממש את זכותו. זהו ההיבט ה"שלילי" (ה-status negativus) של הזכות. הוא מעוגן בסעיף 2 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ("אין פוגעים בחייו, בגופו או בכבודו של אדם באשר הוא אדם"). שנית, מוטלת על המדינה החובה להגן על הזכות לחופש ביטוי ולהפגנה. זהו ההיבט ה"חיובי" (ה-status positivus) של הזכות. הוא מעוגן בסעיף 4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ("כל אדם זכאי להגנה על

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390.

חייו, על גופו ועל כבודו"). בענייננו, משמעותה של החובה החיובית מתבטאת בחובתה של המדינה להקצות, בגבולות הסביר ובהתחשב באמצעים העומדים לרשותה ובסדרי העדיפויות שייקבעו על-ידה, את המשאבים הנדרשים על מנת לאפשר את מימושה של הזכות לחופש ביטוי ולהפגנה." בעת האחרונה אנו עדים לתופעה בה משטרת ישראל מפעילה שוטרים שאינם לבושי מדים (סמויים)

במסגרת הפגנות לשם מעצר ועיכוב מפגינות ומפגינים.

מדובר בתופעה פסולה מן היסוד החותרת תחת ליבת הזכות להפגין ויש בה אפקט מצנן כלפי מפגינות ומפגינים בכוח ובפועל. ממילא היא מנוגדת לחובות המשטרה כפי שקבע אותן בית המשפט העליון בשורה ארוכה של פסקי דין לאורך שנים ארוכות.

בנוסף, ה"התנפלות" של שוטרים בלבוש אזרחי על מפגינים מייצרת סיטואציה מבלבלת ומלחיצה, שנראית מהצד כמו תקיפה של מפגינים על ידי אזרחים, דבר שמתסיס את השטח ועשוי להידרדר במהירות לעימות פיזי של השוטרים עם אזרחים נוספים שמרגישים צורך להגן את המפגינים המותקפים בעיניהם.

אין כל הצדקה עניינית להפעלת שוטרים שאינם לבושי מדים במסגרת הפגנות כנגד מפגינים, אלא במקרים חריגים ואך ורק לשם הגנה על המפגינים עצמם.

הצעת חוק זה נועדה למנוע המשך יישום פרקטיקה פסולה זו במסגרת הפגנות.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת מיקי חיימוביץ' (פ/23/2554) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת ג'ידא רינאווי-זועבי (פ/24/1805).

הצעת החוק זהה לפ/24/1805 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט' בסיוון התשפ"ו (25.05.2026)